

TEOLOGIJA TIJELA

Martina Kikić

Sam pojam „teologija tijela“ postao je osobito poznat zahvaljujući papi Ivanu Pavlu II. koji se u 129 kratkih nagovora, održanih između rujna 1979. i studenoga 1984., posebno osvrnuo na spolnost i erotsku želju.

Uvod

Sam pojam „teologija tijela“ postao je osobito poznat zahvaljujući papi Ivanu Pavlu II. koji se u 129 kratkih nagovora, održanih između rujna 1979. i studenoga 1984., posebno osvrnuo na spolnost i erotsku želju. Ti navodi danas čine knjigu „Men and Woman He Created Them: A Theology of the Body“ koju je uredio Christopher West, a profesorica Aleksandra Marija Chwalowsky učinila dostupnom prevevši je na hrvatski jezik. Knjiga „Teologija tijela za početnike“¹ podijeljena je na uvod i dva dijela. Ovdje donosim kratak pregled najvažnijih točaka, popraćen mojim mislima.

Kontracepcija

Već na početku knjige Papa govori o smislu spolnoga sjedinjenja, naglašavajući kako ono vodi sjedinjenju u Kristu te nas uvodi u samu srž Božjega plana za svemir. Otkuda nam stoga pravo da se nedostojno odnosimo prema poretku u svemiru? Tko smo mi da određujemo tijek ljudske povijesti, praveći tako sami od sebe bogove? Jer upravo to činimo kada se sami, bez Boga, upličemo u spolnost. Tko smo mi da sami određujemo kada će nastati čovjek? Tko ima pravo o tome odlučivati osim Stvoritelja? Čak i kada se uvede kontraceptivno sredstvo, ne radi se ni o čemu drugome nego o prisvajanju moći koja pripada samo Bogu. Nismo mi vlasnici ili gospodari života i nemamo se pravo

1 Christopher WEST, *Teologija tijela za početnike*, Verbum, Split, 2010.

miješati u cjelokupni kozmos koji uzdržava Bog. Nemamo pravo mijenjati strukturu Božje zamisli, njegova nauma, a upravo to čine pojedinci kada upotrebljavaju kontraceptivna sredstva. Na taj način priječe Bogu da načini čovjeka ili, drugim riječima, žele gospodariti, a to nije ništa drugo nego nadutost ljudskoga stvorenja i nepravedno prisvajanje prava koje čovjek nema, ali i pokušaj igranja Boga i njegove providnosti. Nitko nema pravo sam odlučivati o dolasku u egzistenciju nove ljudske osobe.

Zavaravajuća ljubav

Spolni odnos ne treba gledati samo kroz dimenziju stvaranja čovjeka, nego i kroz drugu dimenziju, koja se u današnje vrijeme gotovo uopće ne spominje, a to je samo Kristovo tijelo. Naime, naše je vlastito tijelo moguće shvatiti jedino promišljanjem Kristova tijela. „Tijelo je stožer spasenja“ i imajući to na umu, klonili bismo se ne samo grijeha predbračnoga spolnog odnosa, nego i bilo kojega drugog grijeha. Papa posebno spominje grijeh predbračne nečistoće, koju naziva požudom, govoreći kako je ona zapravo stvar srca, a ne tijela i sve dok se ne pozabavimo neurednim željama vlastitoga srca, napominje, nikada nećemo moći živjeti kao muškarci i žene kakvima nas je Bog stvorio. Ako se dvoje nevjenčanih ljudi vole i ako je njihov hod usmjeren prema Kristu, neće im biti problem živjeti čistoću. No ako nema hoda s Kristom, lako se u tu ljubav uplete požuda, a to onda nije više čista, nego zavaravajuća i kriptovorena ljubav, ljubav koja „tjera“ zadovoljenju. Mladi se danas zavaravaju govoreći da se iz

ljubavi žele predati drugome. No ako se ljube, zašto isključuju i Ljubav samu? Ako jedino od Boga proizlazi ljubav, gdje je onda nestala ta ljubav u spolnom činu? Znači, Bog nam je potreban, ali kada se radi o spolnom odnosu, ne treba nam i odbacujemo ga? Znači li to ljubimo samo djelomično ljubimo, iako nam je darovana potpuna Božja ljubav? To dvoje ne može stajati jedno uz drugo jer čini kontradiktornost. Ako nam je Bog u potpunosti objavio svoju ljubav preko Krista, onda jedino tu ljubav možemo nazivati ljubavlju dok djelomično možemo ljubiti samo ako smo tu ljubav pomiješali s požudom, Sotonom, a to onda više nije čista, nego zavaravajuća ljubav. Naime, znajući Božji naum toga svetog čina, Sotona iskorištava ljude preko toga čina čineći da se ljudi poklone njemu. Upravo tu vidimo njegov velik utjecaj, pogotovo u medijima koji mladima govore kako trebaju eksperimentirati prije braka, i to čak s više partnera.

Predokus vječnoga života

Iako mediji daju drukčiju sliku spolnoga čina, Papa iznosi pravu istinu govoreći da spolni čin predstavlja predokus vječnoga života, istinski Božji naum o kojemu se danas, nažalost, uopće ne govori. To znači da na zemlji ono predstavlja ne samo tjelesno, već i duhovno i emotivno sjedinjenje osoba u kojima supružnici postaju jedno tijelo te na taj način djelomično osjećaju onakvo sjedinjenje kakvo će i biti u nebu kada svi postanemo jedno tijelo. U tomu iskrenu darivanju, sebedarju, uspostavlja se ne samo „zajedništvo osoba“ u kojima oni postaju jedno, nego, kako napominje Papa,

uspostavlja se i zajedništvo s „trećom osobom“ koja proizlazi iz njih oboje, a čiji se „dio“ dobiva u sakramentu ženidbe u kojemu Duh Sveti silazi na supružnike i čini ih ne samo tjelesno, nego i duhovno i emocionalno jednim, čega u predbračnom spolnom činu nema. Samim time u predbračnom odnosu ne samo da nemamo „treće osobe“, nego odbacujemo i samoga Boga govoreći kako nam ne treba, zaprječujemo mu put i gledamo samo vlastite sebične ciljeve u kojima se želimo zadovoljiti. Zašto se onda čudimo i ne shvaćamo kada se spominje predbračni spolni čin kao teški grijeh budući da postajemo svjesni činjenice da ako ga zaobiđemo na ovom svijetu, gdje nam postaje najbliži, zaobići će i on nas na onom svijetu? Koliko ima nepotpunih spolnih odnosa koji se svakodnevno događaju bez toga Kristova udioništva? Koliko bi samo potpunijih i čišćih odnosa bilo kada bismo svi znali pravi Božji naum, koji nam tim sjedinjenjem daje predokus, to jest ukazuje na sjedinjenje u nebesima i besplatno nam daje da osjetimo to vječno sjedinjenje, gdje ćemo svi biti jedno.

Upravo znajući Božji naum, očito više od

nas samih, Sotonina je želja iskriviti taj predokus i preko toga svetog čina, koji je predviđen za brak, dovesti nas k sebi. Usadio je u svijet požudu, na koju vrlo lako nasjedaju mladi nevjenčani ljudi, ali i ljudi u braku, jer su požuda i krivotvorena ljubav moguće i u braku. Nemojmo dopustiti da nas Sotona omami svojim napastima, preko kratkotrajnih naslada, jer one djeluju razarajuće. Iskorištavajući taj sveti predokus vječnoga života, po kratku nas postupku odvlači od Boga.

Iako mediji daju drukčiju sliku spolnoga čina, Papa iznosi pravu istinu govoreći da spolni čin predstavlja predokus vječnoga života, istinski Božji naum o kojemu se danas, nažalost, uopće ne govori. To znači da na zemlji ono predstavlja ne samo tjelesno, već i duhovno i emotivno sjedinjenje osoba u kojima supružnici postaju jedno tijelo te na taj način djelomično osjećaju onakvo sjedinjenje kakvo će i biti u nebu kada svi postanemo jedno tijelo.

Postajemo manje dostojni vječnoga života jer smo „prokockali“ predokus, a samim time i sam okus, budući da smo se na iskrivljen način odnosili prema tom svetom činu, u kojem smo bili najbliži Bogu, u kojem je zamislio da bude-mo jedno, baš kao što ćemo biti i u nebu.

U knjizi piše: „Naš neprijatelj nije glup. Zna da je uloga tijela i spolnosti objaviti božansko otajstvo. Iz njegova kuta gledanja, ta objava mora biti zagušena. Muškarce i žene treba držati daleko od spoznanja Božjega otajstva u njihovim tijelima.“² No upravo tu vidimo svoj poziv da se oborujemo i poslušamo poziv Ivana Pavla II. kada svima kaže da opašu svoja bedra istinom koja će ih osloboditi za ljubav te napominje da tko god pogleda s požudom na djevojku ili ženu, učinio je preljub. Povrijedio je dostojanstvo te žene, njezinu čistoću, jedinstvenost i svetost jer ju je u mislima nečisto poželio, u mislima je ona postala jedno tijelo s njim. Zašto se zadovoljiti kratkotrajnim nasladama, praktički smećem, kada nas je Bog pozvao na gozbu vječnoga života? Papa u više navrata spominje da požudom ne dobivamo „više“, već puno manje i posrijedi je zapravo umanjivanje izvorne punine što ju je Bog namijenio spolnoj želji.

Celibat i spolni odnos

Oni koji žive celibat nisu zakinuti predokusom, nego ga jednostavno preskaču poradi kraljevstva nebeskoga. Kako navodi Papa: taj je „brak sklopljen“ u nebu. Mnogi govore kako su svećenici zakinuti jer nemaju spolnoga od-

nosa, ali, objektivno govoreći, navodi Papa, celibat je „bolji“, ne zbog samoga celibata, već zato što je nebeska ženidba superiornija od zemaljske ženidbe. Subjektivno govoreći, Papa opet navodi da je „bolji“ onaj poziv na koji je dotična osoba pozvana te ističe da se nebeska i zemaljska ženidba međusobno ne natječu niti su međusobno proturječni, nego se međusobno nadopunjavaju i obogaćuju te su tako plod zemaljskoga braka djeca, a plod nebeskoga braka produhovljena djeca, to jest djeca koja će zavoljeti Boga. Stoga, slijedeći tu misao, nebeski je brak superiorniji jer plod zemaljskoga braka treba učiti živjeti prema Božjem naumu i takav „brak“ dovodi do duhovne plodnosti. U okviru toga Ivan Pavao II. napominje da brak otkriva „bračnu“ narav celibata, jednako kao što celibat otkriva sakramentalno značenje braka. Celibat ne odbacuje tjelesnost i spolnost, već izražava konačnu svrhu i značenje spolnosti, ukazujući na svadbu Jaganjčevu. No u konačnici brak, kao i celibat, jest Božji dar u kojem se treba darovati jedan drugome, s tim da se na prvo mjesto stavi Krist koji je otkupio naše grijeha i koji nam daje novu priliku kada pogriješimo i padnemo pod grijehom, uz iskreno pokajanje i obećanje da ćemo se truditi biti što bolji.

Celibat ne odbacuje tjelesnost i spolnost, već izražava konačnu svrhu i značenje spolnosti, ukazujući na svadbu Jaganjčevu. No u konačnici brak, kao i celibat, jest Božji dar u kojem se treba darovati jedan drugome, s tim da se na prvo mjesto stavi Krist.

2 Isto, str. 26.